

SLUTTEN PÅ BEGYNNELSEN

Bakgrunnsstoff 1 Mos 41,41-50,26.

Minnevers «Men Gud sendte meg i forveien for dere fordi han ville la en rest av dere være igjen på jorden og berge mange levende gjennom nøden» (1 Mos 45,7).

Ukeoversikt «I verdenshistorien hender det iblant at menneskers handlinger får andre følger enn de tiltenkte, og det skal vi få se også her. De gjør som de vil, men resultatet blir et annet. Det lå hele tiden i kortene, men det var ikke dette de hadde tenkt seg, de som satte hjulene i gang.» G. W. F. Hegel: «The Philosophy of History» i *The Philosophy of Hegel* (New York 1954), side 16, 17).

Denne uken kommer vi til slutten på begynnelsen, og her får vi se dette prinsippet utfolde seg. På tross av menneskers beste, og noen ganger verste planer, til tross for det som fortøner seg som bedrag, skuffelse, synd og katastrofer, blir «noe annet ... følgene av menneskers handlinger enn det de hadde tenkt å oppnå.» Dette «noe» er naturligvis dette at Herren gjennomfører sin plan i menneskets historie.

De aller fleste av oss kjenner fortellingen og dens utgang, så forsynets inngrep slik det avsløres i 1. Mosebok overrasker oss

ikke. Men for fortellingens hovedpersoner krevde det ufattelig mye tro å stole på at Gud skulle innfri sine løfter, især under vanskelige forhold. Ikke til å undres over at Hebreerne 11 sier «ved tro ... Abraham», «ved tro ... Isak», «ved tro ... Sara», «ved tro ... Jakob». Denne troen satte sin lit til det man ikke helt kunne fatte og begripe, det var en tro som måtte klamre seg fullt og helt til Guds løfte.

Virker det kjent?

SØNDAG

Forsynet i aksjon (1 Mos 41,41-42,23)

Med ett slag opplevde Josef at livet ble snudd opp ned. Slaven var blitt nummer to i riket. Men nå ventet helt nye utfordringer.

Les 1 Mos 41,45. Hvilken ny prøve ble Josefs tro og trofasthet mot Gud stilt på? Se også 1 Kong 11,1.

---

1 Mos 41,50-52 viser oss hvordan Josef begynte sitt nye liv. Navnene på de to sønnene er som et ekko av det han har opplevd. Navnet *Manasse* er knyttet til det hebraiske verbet «få til å glemme» og vekker tanker om at hans førstefødte hjalp faren å glemme den tunge fortiden. Den andre sønnen fikk navnet *Efraim*, og betyr trolig «to ganger fruktbar», et uttrykk for Josefs glede og starten på et nytt kapittel i hans liv.

Når vi leser resten av 1. Mosebok 41 og de første 17 versene i 1. Mosebok 42, opplever vi Guds forsyn i aksjon. Vi får se etappene på veien mot oppfyllelsen av Josefs drømmer i 1. Mosebok 37. Drømmerens drømmer (1 Mos 37,19) skulle bli oppfylt på en måte som viser at bare Herren kunne ha stått bak. Denne beretningen er et slående vitnesbyrd om Guds makt til å oppfylle det han har lovt på måter som langt overgår vår menneskelige

fornuft. Vi ser at Herren brukte hungersnøden til å føre Josefs brødre til ham.

Hvordan avslører brødrenes ord seg i mellom at de har dårlig samvittighet etter alle disse årene? I Mos 42,21-23.

Farens dype sorg over å ha mistet Josef hadde vært en daglig påminnelse om hvor fryktelig det var, det de hadde gjort. Enda verre var det at de ikke kunne fortelle faren sannheten, at Josef var i live. De hadde ikke hatt noen anelse om all den sorg og smerte de ville føre inn over seg selv med det de gjorde.

Til ettertanke Hvis du skal fatte en stor beslutning med det første, så forsøk å se for deg alle de følgene det kan få. Hvorfor er det så viktig å passe på at dine beslutninger ikke bryter med noen av prinsippene i Guds ord?

MANDAG

Josef og brødrene hans (1. Mosebok 42 og 43)

Josefs kunstgrep med brødrene viser at han ville gi dem en lærepenge og samtidig få vite mer om sin familie.

Merk deg brødrenes reaksjon da de fant pengene i sekkene sine (1 Mos 42,24-28). Hva sier det oss om deres tro og deres forståelse av Gud?

Les vers 36-38. Hva lærer vi her om Ruben?

«I de årene som var gått siden Josef ble skilt fra brødrene, hadde sønnene til Jakob gjennomgått en karakterforvandling. De hadde vært misunnelige, ustyrlige, forræderske, grusomme og hevn-gjerrige. Men da de ble prøvd med motgang, viste de seg å være uselviske, trofaste mot hverandre og hengivne mot faren. Selv om de nå var middelaldrende menn, underkastet de seg hans autoritet.» — *Alfa og Omega*, bind 1, side 207 (PP:225).

Jakobs svar på Rubens tilbud avslører noe om hvor hardt det hadde vært å miste Josef. Først da hungersnøden ble så ille at han ikke lenger hadde noe valg (1 Mos 43,7), gikk han med på å la yngstegutten bli med dem.

Hva var Josefs baktanke med å holde den festen vi leser om i 1 Mos 43,30-33?

Brødrene ble forbløffet da Josef plasserte dem etter alder og lot Benjamin, som var den yngste, få mest å spise. Dette gjorde han for å «finne ut om den yngste broren ble sett på med samme misunnelse og hat som de hadde vist overfor ham selv.» — *Alfa og Omega*, bind 1, side 211 (PP:228). Men da de spiste og drakk og hygget seg med ham (1 Mos 43,33), skjønte Josef at de faktisk hadde forandret seg.

Til ettertanke **Store lidelser hadde utvilsomt forandret brødrene. Hvordan har smerte påvirket ditt liv? Hva har det gjort med deg? Hvordan kan Gud bruke lidelsen til noe godt?**

TIRSDAG

Familiegjenforening (1 Mos 44-47)

Josef var ikke ferdig med dem. Den endelige prøven stod for døren (1. Mosebok 44). Da Juda kom med sin bekjennelse og sa

seg villig til å ta sin brors plass for farens skyld, ble Josef sikker på at brødrene var blitt nye menn. Først da lot han dem få vite hvem han var.

Les det Josef sa til brødrene (1 Mos 45,1-13). Hva er det som viser at hans tro hadde overlevd alle disse årene?

Josefs tro på Gud gjennom de tunge årene ble nå belønnet på en spesiell måte: det han før ikke kunne begripe, stod med ett klart for ham. Gud hadde virket på måter han slett ikke kunne ha forestilt seg. Dette kan vi alle lære noe av. Hvis vi er tro, så vil Gud løse flokene til tross for alle våre omstendigheter, og om ikke før, så på den ytterste dag (Åp 21,1).

Resten av 1. Mosebok 45 forteller om forberedelsene til familiegjenforeningen. I 1. Mosebok 46 får Jakob vite om Josef og legger ut på den lange ferden til Egypt. På veien stopper han i Be'er-Sjeba, der bestefar Abraham hadde tilbedt Gud og der Isak hadde reist et alter etter at Gud hadde gjentatt paktsløftene (1 Mos 21,33; 26,23-25). Her foretar Jakob ofringer og fornyer sin pakt med sin fars Gud. Herren forsikrer ham om paktsløftene fra Betel og føyer til noe nytt – Jakobs familie skal bli et helt folk i Egypt (1 Mos 46,1-4).

Da Jakob og familien hans kom frem til Egypt, ble det et gledelig gjensyn (vers 29, 30). Hvorfor ville Josef at familien skulle fortelle egypterne at de var sauegjeterne? Det var jo et yrke egypterne foraktet. (vers 31-34).

Teksten sier det ikke rett ut, men Josef må ha vært klar over hvordan Egypts skikker kunne forføre dem. Ved å holde dem atskilt fra egypterne prøvde han å verne om storfamiliens åndelige integritet. Han var jo klar over deres store kall, et kall han hadde fått bekreftet gjennom de utrolige begivenhetene som hadde ført dem sammen igjen.

ONSDAG**Patriarkens velsignelser (1 Mos 47,28-49,28)**

Etter 17 lykkelige år i Egypt, der han var omgitt av sine kjære, merket Jakob at det gikk mot slutten. Han kalte til seg sønnene og tok et siste farvel.

Se tilbake på de løftene Jakob hadde fått i årenes løp (1 Mos 28,12-15, 35,9-15; 46,2-4). Hvorfor burde det vært lett for ham å tro på at Herren ville oppfylle sine løfter når man ser på det som hadde skjedd? (Se også 1 Mos 46,25; 47,27).

I likhet med Josef kan nok Jakob nå for første gang se hvordan Gud hadde gjennomført alt det han hadde lovt. Dette må ha vært en trøst for ham på hans gamle dager.

Før sin død lot Gud Jakob fortelle hva fremtiden ville bringe for hans etterkommere (1. Mosebok 49). Ved Guds kraft ble han drevet til å åpenbare sannheten, enda så vondt det gjorde. Jakob tok fra Ruben førstefødselsretten og uttalte en forbannelse over Levi og Simeon for deres forbryterske fremferd. Levislektens historie skulle vise at en forbannelse kan bli vendt til en velsignelse.

Guds ord avslører både folks gode og onde sider, både deres nederlag og seire. Skriftens beretninger er realistiske og legger ikke skjul på hverken de feil dens største helter begikk, eller det de oppnådde ved Guds kraft. Guds menn og kvinner er skildret

som mennesker «under samme kår som vi» (Jak 5,17; se også Apg 14,15).

Med sitt budskap åpenbarte Jakob fremtiden for hver stamme som helhet. Men hver stamme bestod av enkeltmennesker med fri vilje, især overfor Gud, akkurat som også vi opplever å ha en fri vilje. Guds profetier om nasjoner og deres skjebne er ikke det samme som å forutbestemme enkeltmennesker til frelse eller fortapelse. Guds kjennskap til hva vi til slutt velger er ikke det samme som at han har forutbestemt disse valgene.

Til ettertanke **Noen har sagt at «Karakteren er skjebnen». Hvordan oppfatter du denne tanken? Hvordan blir dine beslutninger påvirket av at du er den du er? Hvilke endringer ønsker du å få se i ditt eget liv?**

TORSDAG

Slutten på begynnelsen (1 Mos 49,29-50,26)

1. Mosebok 50 er i en viss forstand slutten på begynnelsen. Boken har omtalt skapelsen, syndefallet, syndfloden og paktsløftene til Abraham og hans etterkommere. Til tider var det vanskelig å fatte hvordan disse løftene noen gang kunne bli oppfylt, men her på bokens siste sider aner vi at grunnvollen er lagt for alt det Gud har lovt: Abrahams barn er et stort folk og lever som «innflyttere i et land som ikke hører dem til» (1 Mos 15,13), og en dag skal de bli kalt ut av Egypt, for i dem «skal alle folk på jorden bli velsignet» (1 Mos 22,18).

Les 1. Mosebok 50. Hvilken svært så menneskelig reaksjon opplever vi hos Josefs brødre?

Deres bønn om tilgivelse var helt nødvendig. Josef hadde jo tilgitt dem for lenge siden. Men nå fikk de se hvor ekte den tilgi-

velsen var. Igjen får vi se Josefs integritet og fine personlighet. Slik ble han et «bilde» på Kristus da han tilgav dem det mange ville ansett som utilgivelig.

Les omhyggelig gjennom Josefs svar til brødrene (vers 19, 20). Hvordan kan vi her se det som på mange måter er et gjennomgangstema både i 1. Mosebok og i hele Bibelen? Hvilket stort prinsipp finner vi her? Hva slags håp bør det gi oss?

Det er ikke alltid det er så lett å se det fra vårt ståsted (akkurat som det heller ikke var lett for Abraham på Moria-fjellet og Josef i fengselet), men Gud arbeider for å vende det vonde til «det gode» og «berge mange menneskeliv» (vers 20). Vi må ikke glemme at den Gud vi møter i 1. Mosebok er den samme som vi møter i Åpenbaringen der vi finner vår egen historie og der det settes fokus på vår tid (Åp 12,17), slik 1. Mosebok tar for seg patriarkenes tid.

1. Mosebok begynte med et under: verdens skapelse. Og som det måtte et under til for å skape verden, så vil det kreve et under å redde den. Dette underet har vi støtt på hentydninger om, først i 1 Mos 3,15, så i 1 Mos 22 – Jesu korsfestelse, oppstandelse og gjenkomst.

FREDAG

Videre studium

Les *Alfa og Omega*, bind 1, kapittel 21: «Dramatisk gjensyn» [side 206-222 (PP:224-240)]; *The SDA Bible Commentary*, kommentarer til 1. Mosebok 41,41–50,26.

«Jakob hadde syndet og måtte lide meget for det. År fulle av strev, bekymring og sorg hadde vært hans lodd siden den dagen

da hans store synd tvang ham til å flykte bort fra farens telt. Han ble en hjemløs flyktning, skilt fra sin mor som han aldri fikk se igjen. Sju år måtte han arbeid for å få henne som han elsket, men bare for å bli skammelig bedratt. Tjue lange år hadde han slitt for en grisk og grådig slektning. Han så at rikdommen økte, og omkring ham vokste sønnene opp. Men han fant liten glede i det urolige og splittede hjemmet.

Jakob ble drevet til fortvilelse over datterens skam, brødrenes hevn, Rakels død, Rubens naturstridige atferd, Judas synd, det grusomme bedrag mot ham selv og den umenneskelige ondskap mot Josef. En lang rekke dystre og kom frem i dagen. Gang på gang måtte han høste fruktene av sitt første feiltrinn, og igjen og igjen så han at hans egne sønner gjentok de synder han selv hadde gjort seg skyldig i. Men hvor bitter lærepenge enn hadde vært, hadde den likevel gjort sin virkning. Selv om tukten hadde vært hard, brakte den 'fred og rettferd som frukt'» – *Alfa og Omega*, bind 1, side 218 (PP:237).

**Spørsmål til
drøftelse**

- 1. Snakk sammen om dette: Finnes det et viktig tema i 1. Mosebok som vi kan anvende på vårt liv i dag? Hva da?**
- 2. Mye av den lidelsen vi har støtt på her er selvforskyldt, slik det er med mye av vår tids lidelser. Har dette noe å si for hvordan vi skal behandle dem som rammes av lidelsen og om vi forsøker å hjelpe dem?**
- 3. La hver enkelt peke på den historien fra 1. Mosebok som har betydd mest for dem og hjulpet dem med deres egen situasjon.**